

الحوار العربی

(مجموعه‌ای جامع برای آموزش زبان عربی رسمی)

این کتاب، حاوی لغات کسیدی زبان عربی در زمینه‌های مختلف بوده و خوانندگان خود را به فهمیدن و نوشتن و سخن گفتن عربی قادر می‌سازد.

اگر بخواهید می‌توانید با این کتاب، زبان عربی را یاد بگیرید.

تألیف

دکتر محمد اسمعیل زاده (مهاجر)

مدرس حوزه و دانشگاه

سرشناسه	: اسمعیل زاده، محمد، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: الحوار العربی: (مجموعه‌ای جامع برای آموزش عربی رسمی) / تالیف محمد اسمعیل زاده (مهاجر).
مشخصات نشر	: تبریز: نشر ادبیات و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۳۵۲ ص: ۲۲×۲۹ س.م.
شابک	: 978-600-96481-2-2
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: زبان عربی -- مکالمه و جمله‌سازی -- راهنمای آموزشی
موضوع	: Arabic language -- Conversation and phrase books -- Study and teaching :
موضوع	: زبان عربی -- صرف و نحو -- راهنمای آموزشی
موضوع	: Arabic language -- Morphosyntax -- Study and teaching :
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۵ الف ۷۴۸ الف / PJ۶۱۱۵
رده‌بندی دیویی	: ۴۹۲/۷۸۲۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۹۱۰۱۱

نشر ادبیات و فرهنگ اسلامی

عنوان کتاب	: الحوار العربی
مؤلف	: محمد اسمعیل زاده (مهاجر)
ناشر	: ادبیات و فرهنگ اسلامی
قطع	: رحلی
صفحه‌آرا	: حسن احمدی
شمارگان	: ۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ	: تیر ماه ۱۳۹۵ - چاپ اول
قیمت	: ۳۵۰۰۰ ریال
شابک	: 978-600-96481-2-2

حق چاپ برای ناشر محفوظ است؛ و هر گونه چاپ و تکثیر
و ترجمه و تبدیل به PDF ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه:
۳	بخش نخست: صرف و نحو لازم
۵	حروف مبانی عربی:
۵	تلفُّظ درست:
۷	حرکات زبان عربی:
۷	ضوابط زبان عربی:
۷	نشانه‌های اسم:
۸	اسم، به اعتبار حرف آخر:
۸	اسم به اعتبار جنس:
۹	اسم‌های اشاره:
۱۰	اسم به اعتبار دلالتش بر عدد:
۱۰	مُثنی:
۱۰	ساختار تنثیه:
۱۱	جمع مذکر سالم:
۱۱	ساختار جمع مذکر سالم:
۱۱	جمع مؤنث سالم:
۱۲	ساختار جمع مؤنث سالم:
۱۲	اسم جمع:
۱۲	جمع مُکسَّر یا جمع تکسیر:
۱۳	منتهی الجموع یا جمع الجمع:
۱۶	ضمایر در عربی:
۱۷	موصولات (ادوات ربطی):

۱۷	فرمول استعمال موصول:
۱۸	موصولات مشترک:
۱۸	اسم‌های مُعَرَّب (سه وجهی) و مَبْنِی (یک وجهی):
۱۸	اسم‌های غیر منصرف:
۱۹	معرفه (شناسا) و نکره (ناشناسا):
۱۹	اسم خاص (عَلَم) شخصی:
۱۹	کُنیه:
۲۰	لقب:
۲۰	اسم‌های منسوب:
۲۰	أحكام ساخت اسم منسوب:
۲۱	اسم‌های مصغر:
۲۱	أحكام ساخت اسم مصغر:
۲۲	تفضیل در عربی:
۲۳	تعریف و انواع فعل:
۲۳	فعل ماضی و مضارع ثَلَاثِی مُجَرَّد (خالی از حروف اضافه):
۲۵	صرف افعال ثَلَاثِی مُجَرَّد در چهارده صیغه:
۲۵	فعل و فاعلش از ضمایر بارز:
۲۷	فعل مستقبل یا آینده:
۲۷	مصدرها:
۲۷	۱- مصدر میمی:
۲۸	۲- مصدر مَرَّة:
۲۸	۳- مصدر هیئت یا نوع:
۲۸	۴- مصدر جعلی یا منحوت:
۲۸	فعل امر:
۲۹	فعل معلوم و مجهول:
۳۰	اسم‌های مشتق:

۳۱	مُبْتَدَا (نهاد یا مسند الیه):
۳۱	أحكام مبتدأ:
۳۲	خبر (پیرو یا مسند) و انواع آن:
۳۳	أحكام خبر:
۳۳	حذف خبر:
۳۳	حروف شبیه به فعل:
۳۳	أحكام خبر حروف شبیه به فعل:
۳۴	حالات همزه إن:
۳۴	لای نفی جنس:
۳۴	شرايط عملکرد لای نفی جنس:
۳۴	اسم لای نفی جنس:
۳۵	مسائل اسم و خبر لای نفی جنس:
۳۵	حروف شبیه به لیس:
۳۵	ما، شبیه به لیس:
۳۶	لا، شبیه به لیس:
۳۶	إن شبیه به لیس:
۳۶	لات شبیه به لیس:
۳۶	فاعل (انجام دهنده کار):
۳۶	مطابقت عامل یا فعل با فاعل:
۳۷	مفعولات (مفعول به):
۳۷	مفعول له یا لأجله یا من أجله:
۳۷	مفعول فيه یا ظرف زمان و مکان:
۳۷	مفعول معه:
۳۷	مفعول مطلق:
۳۸	نیابت مفعول مطلق:
۳۸	جمله شرطیه:

۳۸	احکام و حالات شرط و جواب :
۳۹	نعت و منوعات :
۳۹	انواع نعت :
۳۹	احکام نعت حقیقی :
۳۹	احکام نعت سببی :
۴۰	عطف بیان :
۴۰	جایگاه و موارد عطف بیان :
۴۰	بدل :
۴۰	انواع بدل :
۴۱	تأکید (توکید) :
۴۱	احکام تأکید لفظی :
۴۱	احکام تأکید نسبت :
۴۲	احکام تأکید شمول :
۴۲	فعل‌های مدح و ذمّ :
۴۳	ساختار اسلوب تعجب در عربی :
۴۳	اشتغال :
۴۴	افعال ناقصه :
۴۴	ویژگی‌های افعال ناقصه :
۴۴	احکام خبر افعال ناقصه :
۴۴	اغرا (ترغیب) :
۴۵	تحذیر (هشدار) :
۴۵	اختصاص :
۴۶	اسم فعل :
۴۶	انواع و اشکال اسماء افعال :
۴۷	استثنا :

۴۷	قید تمیز :
۴۷	انواع تمیز :
۴۷	کَم :
۴۸	کَآئِن (به معنی بسیار و بسا) :
۴۸	کذا و کذا (به معنی فلان قدر) :
۴۸	منادا :
۴۸	أنواع منادا :
۴۹	احکام منادای عَلم :
۴۹	قید حال :
۴۹	احکام حال و حال :
۵۰	افعال مقاربه :
۵۰	احکام افعال مقاربه :
۵۰	عدد :
۵۳	بخش دوم: آموزش گفت و گوی عربی رسمی
۵۵	الدَّرْسُ الْأَوَّلُ : تَبَادُلُ السَّلَامِ وَ التَّعَارُفَاتِ
۶۷	الدَّرْسُ الثَّانِي : تَعْلِيمُ الْجِهَاتِ وَ الْأَلْوَانِ
۷۳	الدَّرْسُ الثَّلَاثُ : فِي السَّاعَةِ وَ الْأَعْدَادِ
۸۳	الدَّرْسُ الرَّابِعُ : الْأَزْمِنَةُ وَ الْفُصُولُ
۸۹	الدَّرْسُ الْخَامِسُ : الْحَوَاسُ وَ الْمَذَاقَاتُ أَوْ الطَّعُومُ
۹۷	الدَّرْسُ السَّادِسُ : الْمَرَاكِزُ الْعِلْمِيَّةُ وَ الدِّرَاسِيَّةُ
۱۱۸	الدَّرْسُ السَّابِعُ : الْحَاسُوبُ الْآلِيُّ
۱۲۱	الدَّرْسُ الثَّامِنُ : الْمُتَحَفُّ
۱۲۵	الدَّرْسُ التَّاسِعُ : الْحَوَارُ فِي الْمَأْكُولَاتِ
۱۴۹	الدَّرْسُ الْعَاشِرُ : الْوَسَائِطُ النَّقْلِيَّةُ
۱۶۱	الدَّرْسُ الْحَادِي عَشَرَ : الْأَزْيَاءُ وَ الْمَلَابِسُ

١٦٣	الدَّرْسُ الثَّانِي عَشَرَ : المِهْنُ
٢٠٠	الدَّرْسُ الثَّالِثُ عَشَرَ : الْإِنْسَانُ خُلُقًا وَ خُلُقًا
٢٠٩	الدَّرْسُ الرَّابِعُ عَشَرَ : الْبَيْتُ وَ الْأُسْرَةُ
٢١٩	الدَّرْسُ الْخَامِسُ عَشَرَ : الْمُنَاخُ وَ الطَّقْسُ
٢٢٥	الدَّرْسُ السَّادِسُ عَشَرَ : السُّوقُ
٢٣٠	الدَّرْسُ السَّابِعُ عَشَرَ : الْمَصْرَفُ
٢٣٦	الدَّرْسُ الثَّامِنُ عَشَرَ : الْبَرِيدُ وَ مَا يَتَعَلَّقُ بِهِ
٢٤١	الدَّرْسُ التَّاسِعُ عَشَرَ : التَّارِيخُ وَ الْجُغْرَافِيَّةُ
٢٤٩	الدَّرْسُ الْعِشْرُونَ : الْحَيَوَانَاتُ
٢٦٠	الدَّرْسُ الْوَاحِدُ وَالْعِشْرُونَ : الْأَمْثَالُ الْعَرَبِيَّةُ
٢٦٥	الدَّرْسُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ : دِيَارُ الْمَذَاهِبِ
٢٦٩	الدَّرْسُ الثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ : الصَّنُوفُ وَ الْجِهَاتُ وَ الْمَجَلَاتُ
٢٧١	الدَّرْسُ الرَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ : عَالَمُ السِّيَاسَةِ
٢٧٧	الدَّرْسُ الْخَامِسُ وَالْعِشْرُونَ : الْإِدَارَةُ وَ الشُّؤُونُ الْإِدَارِيَّةُ
٢٧٩	الدَّرْسُ السَّادِسُ وَالْعِشْرُونَ : الْإِذَاعَةُ وَ التَّلْفُزَةُ
٢٩١	الدَّرْسُ السَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ : الْجَمَارِكُ
٢٩٤	الدَّرْسُ الثَّامِنُ وَالْعِشْرُونَ : الْفُنْدُقُ وَ الْفِيْلَا
٢٩٧	الدَّرْسُ التَّاسِعُ وَالْعِشْرُونَ : الرِّيَاضَةُ
٣١٢	الدَّرْسُ الثَّلَاثُونَ : الطَّبُّ، الْأَمْرَاضُ وَ الْعِلَاجُ
٣٢٩	الدَّرْسُ الْوَاحِدُ وَالْثَلَاثُونَ : الْقَضَاءُ
٣٣٨	الدَّرْسُ الثَّانِي وَالْثَلَاثُونَ : الْجَيْشُ وَ خِدْمَةُ الْعَلَمِ
٣٤٢	تمارين:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقديم به

مادر بزرگوارم "گلناز زارعی" به پاس محبت‌هایش

مقدمه:

اَللّهُمَّ اِنَّا نَحْمَدُكَ عَلَى مَا عَلَّمْتَنَا مِنَ الْيَقَانِ وَ اَلْهَمْتَ مِنَ التَّيَّانِ كَمَا نَحْمَدُكَ عَلَى مَا اَسْبَغْتَ مِنَ الْغَطَاءِ وَ اَسْبَلْتَ مِنَ الْغِطَاءِ وَ نَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ اللَّسَنِ وَ مَرَّةِ اللِّكَنِ ثُمَّ نُصَلِّي وَ نُسَلِّمُ عَلَى نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْبَشَرِ وَ الشَّفِيعِ الْمُشَفَّعِ فِي الْمَخْشَرِ الَّذِي خَتَمْتَ بِهِ النَّبِيِّينَ وَ اَعْلَيْتَ دَرَجَتَهُ فِي الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ عَلَى اَئِمَّةِ الْهَادِيْنَ وَ اَصْحَابِهِ الَّذِيْنَ شَادُوا الدِّيْنَ وَ بَعْدُ.

زبان عربی، زبانی است که صحبت جانان، بدان زبان فرو آمده است؛ و پیام آور گرامی اسلام، حضرت محمد (ص) و پیشوایان و اولیای بزرگ دین، بدان زبان سخن گفته اند؛ و بی هیچ گمانی، زبان عربی، زبان رسمی اسلام است.

زبان عربی هم مانند دیگر زبان‌ها، به دو صورت فصیح (رسمی) و محلی یا محاوره‌ای وجود دارد. متون درسی مدارس و دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی، کتاب‌ها، روزنامه‌ها و مجلات، اسناد دولتی و گفت و گوهای رسمی، همه به زبان عربی فصیح و رسمی است؛ و عربی محلی یا محاوره‌ای، همان است که در محیط خانه، کوچه و بازار بدان تکلم می‌شود.

برای پژوهش و مطالعه در ارزشمندترین سند دینی اسلام یعنی قرآن کریم و برای درک اخبار و احادیث رسیده از حضرت رسول اکرم (ص) و پیشوایان و اولیای بزرگ دین - عَلَیْهِمُ السَّلَام - و برای آشنایی با سرچشمه علوم و فنون اسلامی و سرانجام برای استفاده از منابع علمی کشورهای اسلامی و برقراری ارتباط با مسلمانان، چاره‌ای از آموزش زبان عربی نیست؛ گذشته از اینها، زبان عربی از چنان بن مایه‌های ادبی استواری برخوردار است که اغلب سایر ملل به ویژه زبان و ادبیات گرانسنگ پارسی از آن تأثیر زیادی پذیرفته است؛ لذا ادیبان و شاعران و شفیق‌گان شعر و ادب، باید فراخور توان خود با زبان و ادب عربی آشنا بشوند. کتابی که فراوی خوانندگان رایومند و گرامی قرار دارد گامی است هر چند کوتاه، برای رسیدن به چنین آرمان والایی.

برای آموزش گفت و گو به زبان عربی، کتاب‌های ارزشمند زیادی در داخل و خارج ایران به رشته تحریر درآمده است؛ که نگارنده این سطور تا حد امکان از آنها بهره برده است. پُر واضح است که کتاب حاضر، هرچند در نوع خود کتاب نسبتاً جامعی است؛ ولی زبان آموزان و محققان محترم را از خواندن و مطالعه کتاب‌های دیگر، بی نیاز نمی‌سازد.

ویژگی های کتاب حاضر این است که در آن:

- ۱- به واژه‌های دشوار و اصطلاحات و تعبيرات، برابر نهاد نسبتاً دقیق فارسی ارائه شده است.
- ۲- صرف و نحو یا دستور زبان عربی، تا آن اندازه که برای گفت و گو به زبان عربی بایسته است در بخش اول کتاب، فراوی زبان آموزان محترم، نهاده شده است.

- ۳- زبان آموزان محترم، از راه حواریات (گفت و گوها) با فرهنگ و آداب عرب، کنایات و ضرب المثل های عربی تا حدی آشنا می شوند؛ و در زمینه موضوعات گوناگونی، اطلاعات ارزشمندی به دست می آورند.
- ۴- در مکالمه ها، تاحد ممکن از نام های عربی استفاده شده است؛ و از گرد آمدن نام های به کار رفته در مکالمات، فرهنگ کوچکی برای نام های عربی درست می شود.
- ۵- زبان آموزان محترم با واژه های تخصصی علوم و فنون مختلفی چون پزشکی، رایانه، ورزش، ادبیات، حقوق، نظامی گری، تجارت و بازرگانی و غیره آشنا می شوند.
- ۶- لغات و تعبیّرات، تنها در قالب حواریات یا گفت و گو و پرسش و پاسخ ارائه شده، که به نظر می رسد این روش، باعث شتاب یادگیری می شود. و پرسیدن و پاسخ گفتن و تکرار کردن، تنها تمرین این کتاب - و البته تمرین لازم - برای آموزش زبان است.
- و سرانجام، تنوع و گونه گونی موضوعات مطرح شده، گنجینیدن اطلاعات و معلومات ارزشمند و به روز در گفت و گوها و اعراب و حرکت گذاری کامل و دقیق برای آسان تر کردن خوانش کتاب، از ویژگی های برجسته کتاب حاضر است.
- به نظر نویسنده، تمرین تکرار زیاد، تلاش برای بکارگیری واژه ها و عبارات و تعبیّرات به کار رفته، هزار بار بهتر از از بر کردن است؛ لذا به زبان آموزان گرامر، فارش می کنیم هر کدام از درس های کتاب حاضر را در چند روز پیاپی خوانده و آن را با یکی از دوستان خود تمرین کنند؛ یا دست کم از میان افراد خانواده خود، گوشه ای برای شنیدن پیدا کرده و دروس را با خودشان تمرین کنند. گوش دادن، تمرین و تکرار مداوم، تقلید و بکارگیری تعبیّرات و واژه ها در انشای کوتاه عربی، بی گمان زبان آموزان محترم را در آموزش زود هنگام زبان عربی یاری خواهد داد. فراهم آوردن این کتاب، سالیان متمادی به طول انجامیده است؛ و بخش هایی از آن را در دوره های کلاسی و کلاسیک ارشد رشته های زبان و ادبیات عربی و زبان و ادبیات فارسی و الهیات و معارف اسلامی، آن زمان که در گروه نامحرم ادبیات عربی دانشگاه آزاد، بودم تدریس کرده ام.
- باینکه نویسنده، نهایت سعی و تلاش خود را بکار گرفته است تا اغلاط و اشتباهات و لغزش ها به حداقل ممکن برسد؛ ولی با این حال، ممکن است که اغلاط نوشتاری و اشتباهات سهوی و املایی دیگری به چشم آمده و مایه آزرده گی خاطر گردد؛ که در همین جا، ضمن پوزش و عذرخواهی، از استادان فرهیخته زبان عربی زبان آموزان ارجمند و صاحب نظران درخواست می شود نویسنده را در تصحیح اغلاط و اشتباهات کتاب، یاری فرمایند؛ و اگر استادهای از کتاب حاضر بردند، نویسنده و مادرش را از دعای خیر، بی بهره نگذارند.

و الکمال لله تعالی وحده